

Ginąca architektura drewniana Beskidu Wyspowego

IDEA

**TAK JAK STARYCH DRZEW SIĘ NIE PRZESADZA,
TAK STARYCH DOMÓW NIE POWINNO SIĘ NISZCZYĆ!**

Zarówno jeśli chodzi o dziedzictwo przyrodnicze, a więc lasy, łąki, rzeki, krajobrazy, tak i dziedzictwo kulturowe, czyli tradycyjne budynki i rzemiosło drewniane powinno być traktowane jako nasze wspólne dobro, które nie tyle odziedziczyliśmy od naszych rodziców, dziadków, co pożyczyliśmy od naszych dzieci.

Mottem Fundacji AERIS Futuro jest „Stwórzmy klimat dla przyszłości”. To prawda, z troską patrzmy w przyszłość, ponieważ to, co się dzieje dookoła wymaga bicia na alarm – NIE NISZCZMY! OCALMY!

Joanna Mieszkowicz
Założycielka i Prezeska Fundacji AERIS Futuro

Pomysłodawczyni i koordynatorka projektu
„Architektura drewniana - promocja i ochrona wartości kulturowych Beskidu Wyspewego”

O PROJEKCIE

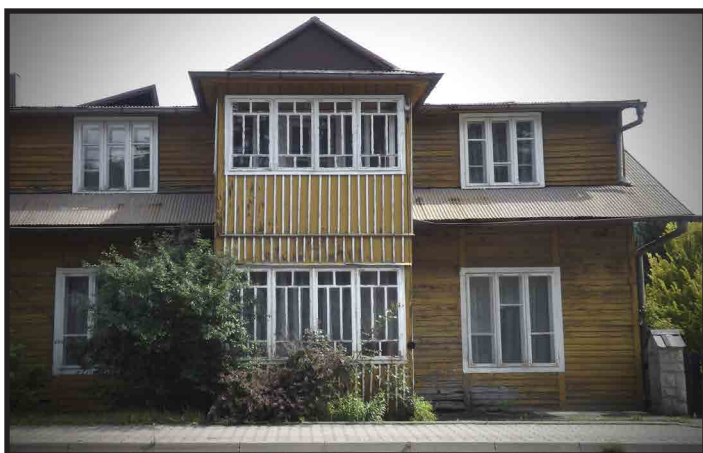
W ciągu ostatnich dekad budownictwo drewniane Polski zaczęło gwałtownie zanikać. Budynki wiejskie, zwykle kryte strzechą, stały się przeżytkiem i niechcianym elementem krajobrazu. Te, które jeszcze zostały, z reguły chylą się ku upadkowi, a trwać będą tak długo, jak długo wystarczy sił ich właścicielom i opiekunom, którymi są często ludzie starsi. Nowe pokolenie nie jest zbyt zainteresowane utrzymaniem rodzimego dziedzictwa, gdyż oczywiste jest, że do mieszkania w drewnianym domu, często zabytkowym, konieczne są spore wyrzeczenia.

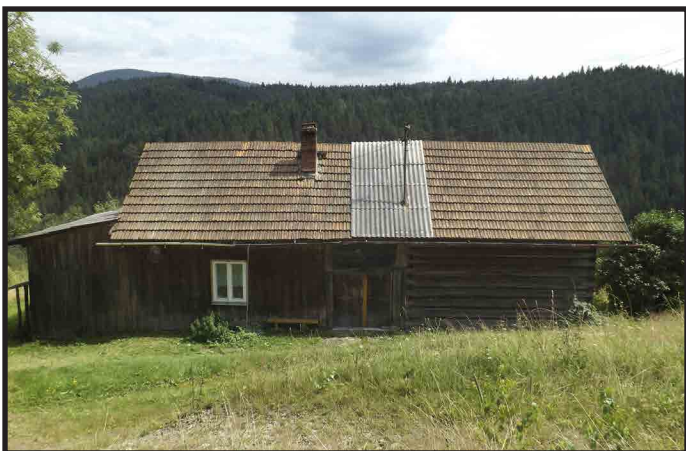
Czy jest zatem nadzieja, że ta wspiana i unikalna forma kultury regionu będzie zachowana? Oczywiście, ale tylko w sytuacji, gdy przyszłe pokolenia docenią jej wartości. Zaczynać trzeba od najmłodszych i właśnie dlatego powstał pomysł zorganizowania warsztatów fotograficznych dla młodzieży, gdzie uczestnicy uczyli się podstaw fotografii, ale patrząc przez wizjer aparatu, doceniali piękno stworzone przez ich rodziców i dziadków. Być może ktoś z nich będzie chciał wrócić do tego piękna w przyszłości...

Marek Piątkowski, fotograf

Właściciel firmy „Los Polacos”, pomysłodawca i partner w projekcie

www.LosPolacos.eu

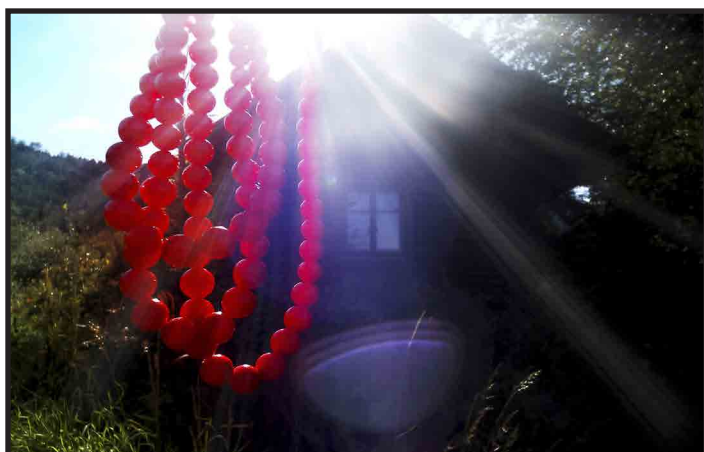
ARCHITEKTURA

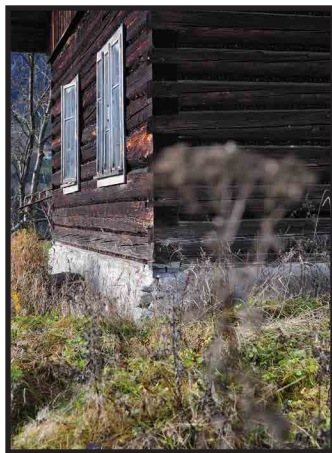
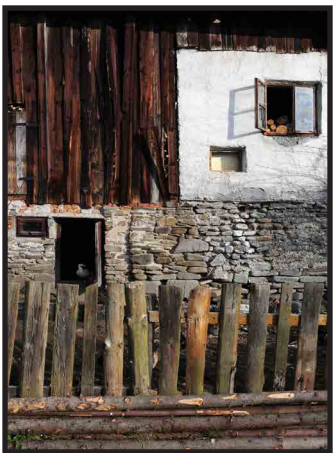
Nasze otoczenie świadczy o kulturze nas samych; historyczne zagrody, otaczające je ogrody i krajobraz wokół wsi są wizytówką, poprzez którą poznają miejscowość przyjezdni goście. Dziedzictwo to łączy społeczność lokalną z przeszłością, świadczy o geniuszu dawnych rzemieślników, jest częścią historii sztuki, kultury i techniki.

Architektura drewniana jest jednym z najważniejszych elementów składających się na wyjątkowość polskiego krajobrazu. Powinna być również podstawą zrównoważonego rozwoju, gdyż przekonująca atmosfera miejsca, powstała przez dbałość o lokalne dziedzictwo oraz planowanie nowych inwestycji w oparciu o historyczny detal architektoniczny wysyła pozytywny sygnał zarówno do potencjalnych turystów jak i inwestorów.

Mimo tej ważnej roli, architektura tradycyjna polskiej wsi jest zagrożona całkowitym zniknięciem. Nowe technologie, reklama i presja ekonomiczna i społeczna powodują, że właściciele bezmyślnie wyburzają historyczne zagrody lub wymieniają elementy architektoniczne takie jak na przykład stolarka, pokrycia dachów czy ogrodzenia zamiast je konserwować. W najlepszym razie budynki stoją puste i powoli rozpadają się lub kupowane są przez osoby z miasta, które często tylko sporadycznie włączają się w życie społeczności wsi.

Magdalena Prosińska
www.OtwarteZagrody.org
www.OtwarteOgrody.pl

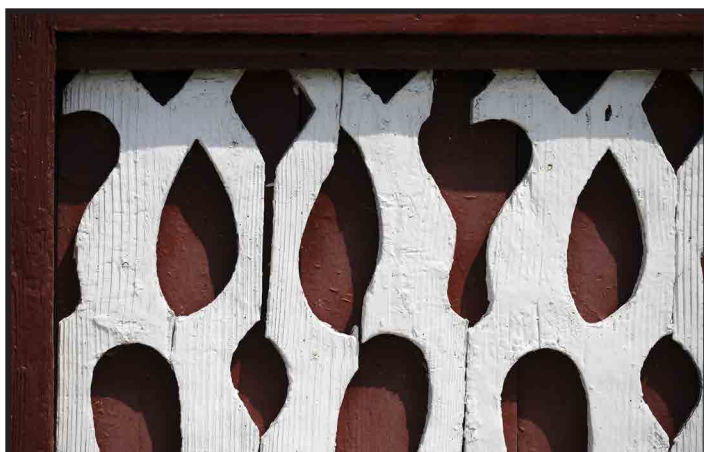
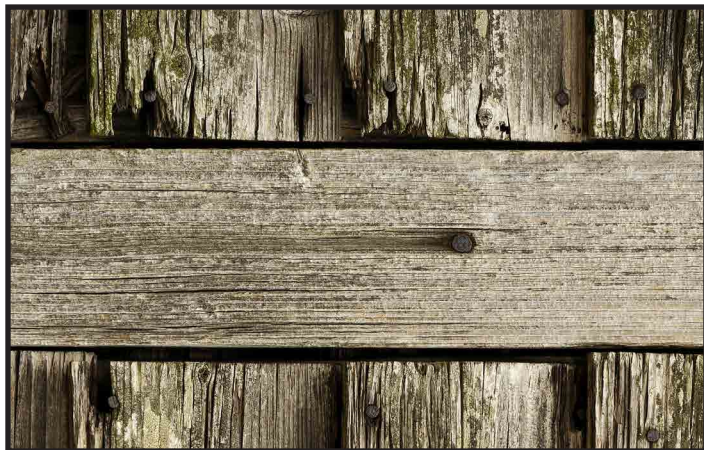
LOKALNIE

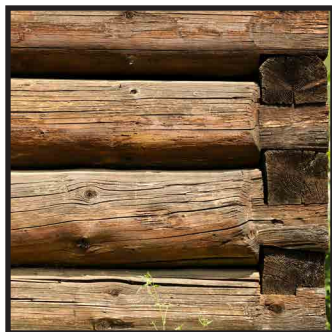
Na obszarze Beskidu Wyspowego można zaobserwować unikalny styl budownictwa drewnianego powstały w początkach XX wieku. Jest on całkowicie różny od coraz bardziej popularnego stylu zakopiańskiego kojarzonego obecnie z górami. W tym momencie typ architektury beskidzkiej zaczyna ginąć wypierany przez mnogość stylów i hybryd narzucanych przez biura architektoniczne oraz modę. Dzieje się tak, gdyż często jest on kojarzony z ubóstwem, zatem stał się *passé*. Do tego, odpływ turystów z regionu, spowodowany otwarciem granic na początku lat dziewięćdziesiątych sprawił, że niewielu turystów przyjeżdża w okolice Kamienicy i Szczawy, będących niegdyś centrami turystycznymi z racji pięknych gór, malowniczej architektury oraz wód leczniczych.

Kolejne lata będą pogłębiać problem, a niepowtarzalny styl małej architektury drewnianej Beskidu prawdopodobnie zaniknie. Pozostanie jedynie wspaniała architektura sakralna, natomiast inne formy architektoniczne zostaną zamienione na te, które są obecnie popularne. Tym samym region będzie tracił coraz bardziej na swym kolorycie i niepowtarzalności.

Jarosław Augustyniak
Urząd Gminy Kamienica, partner projektu

OPINIE

Warsztaty były bardzo ciekawe, sporo się nauczyłam. Przede wszystkim, jak fotografować poprawnie: ustawiać czas, przesłonę, czułość aparatu. Ale również, jak poprawnie kadrować architekturę. By nic się nie “przewracało”, by wszystko ze sobą harmonizowało. Zauważyłam również dużo budynków, na które nigdy wcześniej nie zwracałam uwagi. Drewnianych, z pięknymi okiennicami, rzeźbionych. Mam nadzieję, że będę kiedyś robiła zdjęcia profesjonalnie, jak moja ciocia i wujek.

Ania, lat 10

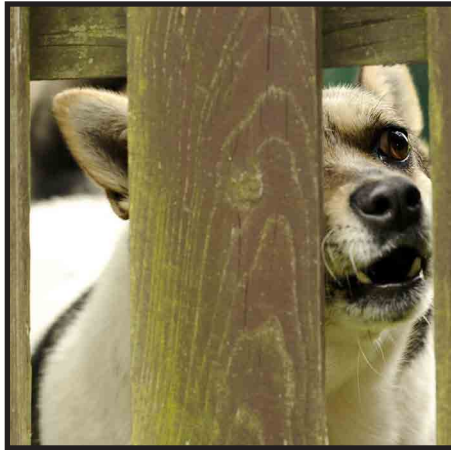
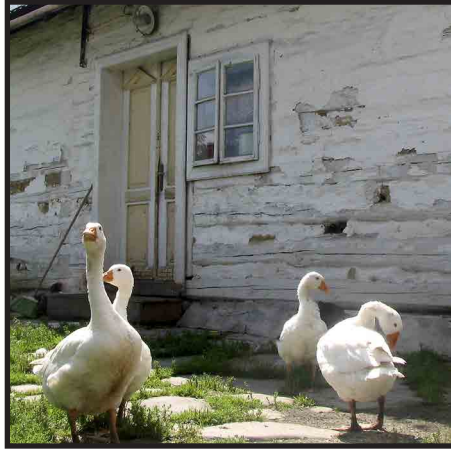
Uczestniczka projektu

Chciałabym, aby takich projektów było więcej w mojej miejscowości. Można się dużo nauczyć, ale przede wszystkim można spojrzeć na okolice, w której się mieszka, zupełnie innym okiem. Patrzenie na góry, budynki czy ludzi przez wizjer aparatu to coś zupełnie innego. Wielka szkoda, że jest coraz mniej tak pięknych domów, a te które pozostały, są w większości zaniedbane, bądź chylą się ku ruinie. Mam wielką nadzieję, że kiedyś w przyszłości ludzie zaczną budować domy nowoczesne, ale zachowujące formę typową dla naszego pięknego regionu.

Ola, lat 16

Uczestniczka projektu

Architektura drewniana - promocja i ochrona wartości kulturowych Beskidu Wyspowego

Organizacja cyklu warsztatów fotografii architektury połączonych z zajęciami terenowymi pozwoliła poznać ginące dziedzictwo własnego regionu oraz uwrażliwić na jego wartości. Podczas warsztatów fotograficznych uczestnicy mogli poznać podstawy fotografii pracując na profesjonalnym sprzęcie pod okiem doświadczonego instruktora.

AERIS FUTURO - Ogólnopolska organizacja pozarządowa (non-profit) działająca od 24 lutego 2006 roku.

Stwórzmy klimat dla przyszłości to nasze motto.

Misją Fundacji jest skuteczne przeciwdziałanie globalnym zmianom klimatu, ochrona i zwiększanie różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej, wspieranie rozwoju społeczności lokalnych oraz edukowanie i promowanie odpowiedzialnego biznesu.

Doradca – promotor – edukator to nasza rola.

We współpracy z instytucjami publicznymi i prywatnymi tworzymy, a także realizujemy kampanie społeczne, programy szkoleniowe i wolontariackie, konferencje, eventy oraz happeningi w obszarze zrównoważonego rozwoju, przygotowujemy również strategie oraz raporty CSR.

WYDAWCA:

Fundacja Aeris Futuro
Siedziba: Al. Daszyńskiego 22/46, 31-534 Kraków
Tel./faks: +48 (12) 430 08 22
e-mail: biuro@aerisfuturo.pl
www.aerisfuturo.pl

AUTOR: Marek Piątkowski

REDAKCJA: Joanna Mieszkowicz, Marek Piątkowski

SKŁAD I OPRAWA GRAFICZNA: Marek Piątkowski

FOTOGRAFIE: Marek Piątkowski oraz Uczestnicy Projektu:

Wąchała Agata, Chlipała Alicja, Udziela Aneta
Chlipała Emilia, Opyd Justyna, Cepielik Małgorzata
Krzysztof Ola, Domek Basia, Rusnarczyk Dominika
Mikołajczyk Emilia, Rusnarczyk Magda, Bandyk Andżelika
Podgórní Jakub, Chlipała Joanna, Faltyn Angelica
Zasadny Emilia, Franczyk Katarzyna, Faron Aleksandra
Poparda Maciej, Wysopal Sebastian, Lizoń Wiktoria
Faron Aleksandra, Barnaś Dominika, Kramarczyk Mateusz
Faron Oliwia, Majchrzak Kamilia, Majchrzak Robert
Wąchała Wioletta, Opyd Wojtek, Bednarczyk Bartosz
Majchrzak Remigiusz, Kulig Sylwia, Sopata Alicja
Kulig Izabela, Faron Karolina, Hilgier Anna, Kinga Duda
Mikołajczyk Klaudia, Michał Gorcowski, Czerwińska Monika, Kwit Alicja, Majewski Patryk, Katarzyna Gorcowska
Julia Hyrc, Justyna Hyrc, Bernadeta Biskup, Mateusz Biskup, Michał Dąbrowski, Wojtek Hilgier, Filip Hilgier

Projekt pt. „Architektura drewniana - promocja i ochrona wartości kulturowych Beskidu Wyspowego” współfinansowany jest ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej z Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich.

Wykonawca: **Fundacja Aeris Futuro**

Partnerzy:

Urząd Gminy Kamienica

Firma Marek Piątkowski „Los Polacos”, www.lospolacos.eu

Druk na papierze przyjaznym środowisku.

© Copyright by Fundacja Aeris Futuro, 2014

